

Publisher IntraFish: Pål Korneliussen
Redaktør: Øystein Hage
Redaktør: Nils Torsvik
Desksjef: Ann Eileen Ditlevsen Nygård

Fiskeribladet – en uavhengig avis for Kyst-Norge

Glemmer de små

Kampen om utviklingskonsesjonene i oppdrettsnæringen hardner til, og nå tar enkelte aktører til orde for at myndighetene ikke må glemme alle de små og mellomstore bedriftene i sin iver etter å utvikle nye oppdrettsvarianter. Det er viktig at tilbudet med utviklingskonsesjoner ikke bare gis de største, men også at mindre aktører får muligheten til å utvikle nye prosjekter.

Utviklingskonsesjonene er en ordning som skal tildeles oppdrettsprosjekter som innebærer betydelig innovasjon og investeringer. Konsesjonene koster ti millioner kroner, og kan omgjøres til faste konsesjoner etter ti år. Hittil er det kommet inn 104 søknader, men kun fem prosjekter hadde fredag ettermiddag fått ja. I tillegg er ti av prosjektene vurdert innenfor ordningen, og kan ende opp med å få tillatelse. Fredag hadde 26 fått avslag, og 65 søkere ventet på svar.

Felles for alle dem som har fått tillatelse er at det er prosjekter utviklet av de største aktørene i havbruksnæringen. Ni av ti av selskapene som har fått del-

«Også mindre lakseselskap bør få til å utviklingskonsesjoner

vis ja er også store, mens felles for svært mange av dem som har fått avslag er at det er søknader fra mindre aktører på kysten. De fleste av dem har ikke de finansielle musklene, som de som har fått

innvilget sine prosjekter har. Dermed ser vi en utvikling av A- og et B-lag i havbruksnæringen, og det store spørsmålet er om det er riktig vei å gå for Kyst-Norge.

Jacob Palmer Meland i Lovundlaks utfordrer denne praksisen. Han mener fiskeribyråkratene lar seg blende av storaktørenes heftige offshore-grafikk, og at de mindre og enklere aktørene dermed blir prioritert bort i kampen om konsesjonene. Dermed står de mindre selskapene igjen på kaia når innovasjonsbåten går. På toppen av dette er konsesjonene gitt til aktører som kommer til å bygge prosjektene i utlandet, og som dermed ikke vil skape ringvirkninger av sine prosjekter på kysten. Dette bør både politikerne, næringen og byråkratene reflektere over, og være klar over konsekvensene av, mener han.

Refleksjonene til Lovundlaks-sjefen er verdt å lytte til, og det er forståelig at han setter spørsmål ved at det kun er de største som får gjennomslag. Norsk havbruksnæring er bygget opp av små og mellomstore bedrifter, og mange av dem er hjørnesteinsbedrifter i kystkommunene. Siden disse bedriftene ikke har like store finansielle muskler til å utvikle som de største, bør søknadsbehandlingen reflektere dette. Også de mindre må få mulighet. Dersom trenden i tillegg blir at det kun er havfarmer som får konsesjon, vil mer av produksjonen flyttes bort fra kysten. Er det en ønskelig utvikling?

Ennå gjenstår en stor mengde ubehandlede søknader, og håpet er at også de mindre selskapene får mulig til å bli med på storsatsingen. Det er viktig å opprettholde et variert næringsliv, og gi muligheter for vekst også for de små som gir liv i utkant-Norge.

MENINGER

OPPDRETT: Vi må bli mye flinkere til å verdsette både samfunnsøkonomisk nytte og kostnader av havbruk, herunder miljøeffekter, skriver dagens gjest. PRESSEFOTO

En nasjon som i framtiden vil oppleve et betydelig fall i petroleumsinntektene har ikke råd til å regulere havbruk inn i stagnasjon

Alt har en pris

Laksenæringen eksporterte i fjor for 67 milliarder kroner. Næringen har hatt en formidabel vekst og er en våre økonomiske motorer som gir arbeidsplasser og skatteinntekter. Samtidig er laksenæringen i langt større grad avhengig av samfunnets velvilje og tillatelser for å vokse enn mange andre næringer. Den reguleres fra kommune til statlig nivå, og av et tosifret antall departementer, direktorater og tilsyn.

Den norske velferden er i langt større grad enn andre OECD land avhengig av næringer som utnytter naturressurser, som havbruk. Her har vi også funnet nisjer i en global økonomi hvor vi er mer kompetente, innovative og produktive enn andre land.

Mange av oss verdsetter i barnehagene, skole- og sykehjemmene som havbruk og andre naturbaserte næringer finansierer. Men så er det også noen som misliker sterkt at disse næringene har miljømessige fotavtrykk. Det snakkes om å minimalisere de miljømessige effektene, og endog om null utslipp som mål. For havbruk konkluderer noen med at dette bare kan oppnås ved å redusere lakseproduksjonen. Slike resonneringer vil bli svært kostbare for samfunnet.

Vi må erkjenne at havbruk og andre næringer har fotavtrykk. Men vi må samtidig bli mye flinkere til å verdsette både samfunnsøkonomisk nytte og kostnader av havbruk, herunder miljøeffekter. Det er internasjonalt veletablerte samfunnsøkonomiske metoder for å verdsette miljøkostnader av næringsvirksomhet, f.eks. på vill laks.

Dersom man vurderer å redusere lakseproduksjon i en region for å redusere miljøeffekter av havbruk må man både regne både tapt verdi-

skapning fra havbruk og reduserte miljøkostnader. Siden lakseoppdrett er en næring med svært høy verdiskaping vil det samfunnsøkonomiske regnestykket nok ofte tilsi at å kutte i lakseproduksjonen er en dårlig idé. En streng praktisering av trafikklys systemet vil bli svært kostbart for samfunnet med tapt verdiskaping på mange milliarder kroner, også når vi har regnet inn den ofte usikre miljøgevinsten.

«Mange av oss verdsetter i barnehagene, skolene og sykehjemmene som havbruk og andre naturbaserte næringer finansierer. Men så er det også noen som misliker sterkt at disse næringene har miljømessige fotavtrykk

Man må bli bedre på å vurdere andre tiltak som er samfunnsøkonomisk mer lønnsomme. Langsetter kysten er det trolig en rekke andre tiltak som er mer lønnsomme for samfunnet, og som sikrer naturmangfoldet. Vi må i større grad rangere tiltak etter hva de totalt koster samfunnet.

En nasjon som i framtiden vil oppleve et betydelig fall i petroleumsinntektene har ikke råd til å regulere havbruk inn i stagnasjon. Samfunnet har en svær meny av tiltak som kan brukes til å finne en god balanse mellom vekst og miljømessig bærekraft. En ting er sikkert: Hvis samfunnet skal ha null visjoner for miljøeffekter av havbruk blir det null verdiskaping og null skatteinntekter.

GJESTEN

Ragnar Tveterås,
professor i økonomi
ved Universitetet i

SKRIBENTER:

Øystein Sandøy | Ulf Winther | Halfdan Mellbye
Merete Kristiansen | Mariann Frantsen
Audun Iversen | Ragnar Tveterås | Janita Arhaug